

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในชุมชนชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้
 ชื่อผู้เขียน นายกมล บัวบาน
 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
 คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คุณิต ดวงสา	ประธานกรรมการ
อาจารย์วิสุทธิ วานิช	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลี้นผดุง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในชุมชนชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในชุมชนชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้ ระหว่างชาวประมงพื้นบ้านกับผู้อุปถัมภ์กลุ่มต่าง ๆ และศึกษาผลของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ต่อการเข้าถึงทรัพยากรชายฝั่งของชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม ข้อมูลได้รับการตรวจสอบแยกแยะเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์และสรุปผล แล้วนำเสนอโดยการบรรยาย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ชุมชนชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้ มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับผู้อุปถัมภ์ 4 กลุ่ม คือ พ่อค้านักธุรกิจ ผู้นำท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น และข้าราชการ ผู้อุปถัมภ์แต่ละกลุ่มจะให้การช่วยเหลือชาวประมงในลักษณะที่แตกต่างกัน กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจจะให้การอุปถัมภ์ชาวประมงในด้านเงินลงทุนในการซื้อปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ การช่วยรับซื้อผลผลิตจากชาวประมง การแบ่งปันทรัพยากรที่จำเป็นในการประกอบอาชีพแก่ชาวประมง และการใช้อำนาจในการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือชาวประมงที่ทำผิดกฎหมายให้รอดพ้นจากการจับกุมของเจ้าหน้าที่ประมง ชาวประมงที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของพ่อค้านักธุรกิจมักจะตอบแทนในรูปแบบของการยอมขายสัตว์น้ำได้ในราคาถูก หรือการบริการรับใช้ด้านแรงงานในกิจการของผู้อุปถัมภ์ กลุ่มผู้อุปถัมภ์ที่เป็นผู้นำท้องถิ่นมักจะใช้อำนาจและอิทธิพลที่ตนเองมีในพื้นที่ให้การปกป้องคุ้มครองชาวประมงให้ได้รับความสะดวกในการประกอบอาชีพ เช่นช่วยให้ชาวประมงสามารถใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย การช่วยเจรจาต่อรองกับเจ้าหน้าที่ประมงไม่ให้เอาผิดกับชาวประมงที่เข้าไปจับจองพื้นที่ในเขตอนุรักษ์ และใช้อำนาจในระบบราชการช่วยวิ่งเต้น

ดำเนินการขอขยายพื้นที่ทำกินให้กับชาวประมง ชาวประมงที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นจะตอบแทนโดยการเป็นหัวคะแนนในการเลือกตั้ง และการขายสัตว์น้ำไว้ในราคาถูก เพราะผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มักจะทำธุรกิจควบคู่ไปด้วย กลุ่มผู้อุปถัมภ์ที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งทางการเมืองในระดับสูง และมีอำนาจในการเจรจาต่อรองสูง จะใช้อำนาจและตำแหน่งทางการเมืองเพื่อช่วยปกป้อง ค้ำจุน และให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่ชาวประมง เช่น ให้สิทธิชาวประมงกู้ยืมเงินจากหน่วยงานที่ตนมีอำนาจอยู่ และแบ่งปันพื้นที่เลี้ยงหอยให้ชาวประมงใช้ประโยชน์ ชาวประมงที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นจะตอบแทนด้วยการเป็นหัวคะแนนและรับใช้ด้านแรงงานในกิจกรรมของนักการเมือง กลุ่มผู้อุปถัมภ์ที่เป็นข้าราชการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลและควบคุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร จะให้การช่วยเหลือชาวประมงโดยการละเว้นการจับกุมเรือและเครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย การให้สิทธิพิเศษในการหลบเลี่ยงภาษีและการแจ้งข่าวสารข้อมูลจากทางราชการให้ชาวประมงทราบล่วงหน้า ชาวประมงที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของกลุ่มข้าราชการจะตอบแทนด้วยการรับใช้และการให้สิ่งของ

ผลของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างกลุ่มผู้อุปถัมภ์กับชาวประมง ส่งผลให้ชาวประมงสามารถเข้าถึงทรัพยากรชายฝั่งได้ เช่น การเข้าไปเลี้ยงหอยและเลี้ยงกุ้งในเขตหวงห้ามและการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย

Thesis Title Patron-Client Relationship in a Southern Indigenous Fishermen Community

Author Mr.Kamol buaban

M.Ed. Nonformal Education

Examining Committee

Asst.Prof.Dr.Dusit	Duangsa	Chairman
Lect.Visut	Vanich	Member
Asst.Prof.Yongyudh	Plianpadung	Member

Abstract

This thesis was aimed at examining patron-client relationships between indigenous fishermen in a southern community and various groups of patrons as well as the impact of such relationships upon the former's access to seaside resources.

In order to collect needed data/information, the researcher relied on participant and nonparticipant observations, semistructured interviews and focus group discussions. Collected data were subsequently cross-checked, classified, analyzed, summarized, and descriptively and analytically presented.

Findings were as follows:

Members of the Southern indigenous community had patron-client relationships with the following 4 different groups : merchants/traders businesspersons; local leaders; local politicians; and government officials. Each group patronized the fishermen in its own unique way. As regards the first group they patronized the fishermen by providing them with financial investment needed to purchase occupationally necessary stuff; buying their produce and catches; sharing with them certain occupationally necessary resources; and protecting those fishermen violating the law from arrests and legal prosecutions. Fishermen bound by these relationships responded by selling at cheap prices to businesspeople their marine commodities or offering their physical labour in the patrons' business or other affairs.

Local leaders, the second group, through their power and influence in and around their constituencies, often made it easy or possible for fishermen to undertake their

occupational activities such as enabling them to use illegal fishing tools and instruments, negotiating with fisheries authorities on the fishermen's behalf when the latter broke the law, and actually working within the bureaucratic machine for the expansion of fishing zones requested by the fishermen. In return, the fishermen served those local leaders in their election bids as canvassers. At the same time, since most local leaders were also businesspeople, fishermen sold at cheap prices their commodities to those leaders.

The third group, local politicians, particularly those in high offices and with high degree of bargaining power, provided the fishermen with needed protection and various privileges such as granting access rights to loans handled by their office and sharing with them the shell culture space. Again, the fishermen responded by serving as canvassers and offering physical labour in various activities.

The last group, comprising government officials who were supposed to uphold the law, assisted the fishermen by abstaining from arresting illegal fishing trawlers and instruments, facilitating tax evasion efforts, and passing official information in advance. In response, the fishermen returned the officials' favor with material gifts and physical labour.

In brief, such relationships made it possible for fishermen to gain access to otherwise legally unallowable seaside resources such as cultivating shrimps and shells in forbidden zones and utilizing illegal fishing gears.